CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

Informator

o egzaminie eksternistycznym przeprowadzanym
od sesji jesiennej 2020 r. do sesji zimowej 2022 r.
z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej
kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia

Geografia

Informator opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu

Warszawa 2018

WYMAGANIA EGZAMINACYJNE Z GEOGRAFII

WYMAGANIA OGÓLNE

I. Wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów przyrodniczych, gospodarczych, społecznych, kulturowych i politycznych.

II. Formułowanie i weryfikowanie hipotez dotyczących problemów współczesnego świata.

III. Rozumienie relacji człowiek−przyroda−społeczeństwo w skali globalnej i regionalnej.

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Współczesne problemy demograficzne i społeczne świata. Zdający:
   1) wyróżnia i charakteryzuje obszary o optymalnych i trudnych warunkach do zamieszkania w skali globalnej i regionalnej; formułuje prawidłowości rządzące rozmieszczeniem ludności na świecie,
   2) charakteryzuje główne procesy demograficzne (fazy przejścia demograficznego i przejścia epidemiologicznego) na przykładzie całego świata i poszczególnych kontynentów,
   3) klasyfikuje migracje, podaje ich przyczyny i ocenia skutki tego zjawiska; charakteryzuje współczesne kierunki emigracji Polaków i czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw dla imigrantów,
   4) wyjaśnia zróżnicowanie procesów urbanizacji na świecie; opisuje procesy tworzenia się aglomeracji miejskich oraz ich formy,
   5) identyfikuje i wyjaśnia procesy wzrostu liczby ludności oraz ekspansji przestrzennej wielkich metropolii świata (np. poznaje przyczyny powstawania dzielnic nędzy, wzrostu przestępczości, degradacji środowiska przyrodniczego, problemów komunikacyjnych),
   6) wyjaśnia znaczenie kultury i tradycji regionalnych w procesie różnicowania się regionów pod względem rozwoju społecznego i gospodarczego (np. wyjaśnia rolę tradycji w rozwoju przedsiębiorczości w państwach Azji Południowo-Wschodniej).
2. Zróżnicowanie gospodarcze świata. Zdający:
   1) klasyfikuje państwa na podstawie analizy wskaźników rozwoju społecznego i gospodarczego; wyróżnia regiony bogate i biedne (bogatą Północ i biedne Południe) i podaje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów świata,
   2) ocenia i projektuje różne formy pomocy państwa i organizacji pozarządowych państwom i regionom dotkniętym kryzysem (klęskami ekologicznymi, wojnami, głodem),
   3) opisuje główne obszary upraw i chowu zwierząt na świecie, wyjaśnia ich zróżnicowanie przestrzenne,
   4) wyjaśnia, z czego wynikają różnice w wielkości i strukturze spożycia żywności na świecie (uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczne i polityczne, mechanizmy wpływające na nierównomierny rozdział żywności w skali globalnej),
   5) opisuje zmiany w funkcji obszarów wiejskich na wybranych przykładach (np. w Unii Europejskiej, w regionach turystycznych w państwach rozwijających się); potrafi wyjaśnić szanse i zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i mieszkańców poszczególnych regionów, wynikające z procesów przemian zachodzących na terenach wiejskich,

6) charakteryzuje kierunki zmian w powierzchni lasów na świecie (w wyniku procesów wylesiania i zalesiania) i podaje przykłady gospodarowania zasobami leśnymi (pozytywne i negatywne),
7) charakteryzuje cechy gospodarki morskiej i podaje przykłady wykorzystania oceanu światowego oraz zagrożeń wynikających ze zbyt intensywnej eksploatacji zasobów morskich,
8) charakteryzuje i ocenia zróżnicowanie i zmiany struktury wykorzystania surowców energetycznych na świecie; dokonuje oceny zjawiska uzależnienia produkcji energii na świecie od źródeł zaopatrzenia surowców nieodnawialnych, potrafi wyjaśnić twierdzenie „ropa rządzi światem”,
9) wyjaśnia, na czym polegają zmiany zachodzące na rynku pracy w skali globalnej i regionalnej, wynikające z rozwoju nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych,
10) przedstawia cechy przemysłu wysokiej technologii i podaje przykłady jego lokalizacji na świecie; poznaje nowe funkcje ośrodków przemysłowych i nowe formy przestrzenne − technopolie, klastry i dystrykty przemysłowe,
11) charakteryzuje wybrane obszary intensywnie zagospodarowywane turystycznie na świecie; wyjaśnia, dlaczego zmieniają się kierunki wyjazdów turystycznych Polaków; identyfikuje skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego,
12) ocenia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w funkcjonowaniu gospodarki i w życiu codziennym,
13) wyjaśnia zmiany zachodzące w kierunkach i natężeniu ruchu osób i towarów; wskazuje przykłady lokalizacji nowoczesnych terminali i ich rolę w rozwoju regionów,
14) podaje przykłady procesów globalizacji i ich wpływu na rozwój regionalny i lokalny,
15) wyjaśnia współczesne zmiany na mapie politycznej świata,
16) wyjaśnia na wybranych przykładach (w skali lokalnej, regionalnej i globalnej) przyczyny procesów integracyjnych i ich skutki gospodarcze, społeczne i polityczne.

3. Relacja człowiek − środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój. Zdający:
   1) formułuje problemy wynikające z eksploatowania zasobów odnawialnych i nieodnawialnych; potrafi przewidzieć przyrodnicze i pozaprzyrodnicze przyczyny i skutki zakłóceń równowagi ekologicznej,
   2) charakteryzuje obszary niedoboru i nadmiaru wody na świecie i określa przyczyny tego zróżnicowania (w tym zanieczyszczenia wód); przedstawia projekty rozwiązań stosowanych w sytuacjach braku lub niedoborów wody w różnych strefach klimatycznych,
   3) rozróżnia przyczyny zachodzących współcześnie globalnych zmian klimatu (globalnego ocieplenia) i ocenia rozwiązania podejmowane w skali globalnej i regionalnej zapobiegające temu zjawisku,
   4) wykazuje na przykładach, że zbyt intensywne wykorzystanie rolnicze gleb oraz nieumiejętne zabiegi agrotechniczne powodują w wielu częściach świata degradację gleb, co w konsekwencji prowadzi do spadku produkcji żywności, a w niektórych regionach świata do głodu i ubóstwa,
   5) wykazuje na przykładach pozaprzyrodnicze czynniki zmieniające relacje człowiek – środowisko przyrodnicze (rozszerzanie udziału technologii energooszczędnych, zmiany modelu konsumpcji, zmiany poglądów dotyczących ochrony środowiska).

CHARAKTERYSTYKA ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO

Arkusz egzaminacyjny z geografii składa się z zadań sprawdzających:

- wiedzę geograficzną, w tym znajomość współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali globalnej i regionalnej,
- umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce, w tym wykorzystanie różnych źródeł informacji do analizy i prezentowania współczesnych problemów przyrodniczych, gospodarczych, społecznych, kulturowych i politycznych.

Arkusz zawiera zadania w formie zamkniętej (np. wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz, na dobieranie) oraz otwartej, wymagającej od zdającego stworzenia wypowiedzi (np. podania nazwy lub cechy obiektu i obszaru, uzasadnienia stwierdzenia, opisania lub oceny zjawiska i procesu, sformułowania prawidłowości i wniosku, wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, zaproponowania rozwiązania problemu istniejącego w środowisku geograficznym).

W zadaniach mogą być wykorzystane różnorodne materiały źródłowe, np.: mapy ogólnogeograficzne i tematyczne, plany, fotografie (w tym lotnicze i satelitarne), rysunki, schematy, wykresy, dane statystyczne oraz teksty źródłowe. Zadania w arkuszu mogą występować pojedynczo, jak i w grupach tematycznych.

W arkuszu egzaminacyjnym obok numeru każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

Przykładowy arkusz egzaminacyjny zawiera instrukcję dla zdającego oraz zestaw zadań egzaminacyjnych. Przykładowe rozwiązania zadań zamieszczonych w arkuszu znajdują się w końcowej części informatora.

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

PESEL *(wpisuje zdający)*

BGE–A1–203

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z GEOGRAFII

SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA

Czas pracy: 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron (zadania 1–22). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. W rozwiązaniach zadań otwartych przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
7. Możesz korzystać z linijki, kalkulatora prostego i lupy.
8. Na karcie punktowania wpisz swój PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ◉ i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Pamiętaj, że w przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **40 punktów**.

Zadanie 1. (0–1)

Na mapie świata numerami 1–5 oznaczono wybrane obszary.

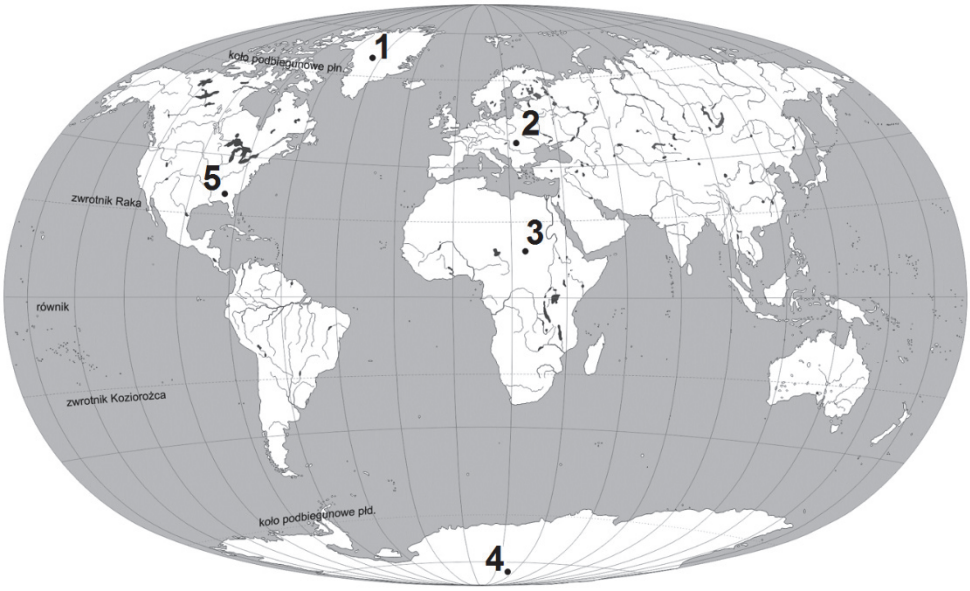

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Do anekumeny należą obszary oznaczone na mapie numerami

A. 1 i 2. B. 3 i 4. C. 1 i 4. D. 2 i 5.

Zadanie 2. (0–2)

Na wykresie przedstawiono liczbę (w tys. osób) czasowych emigrantów z Polski w krajach tzw. starej Unii Europejskiej w wybranym okresie.

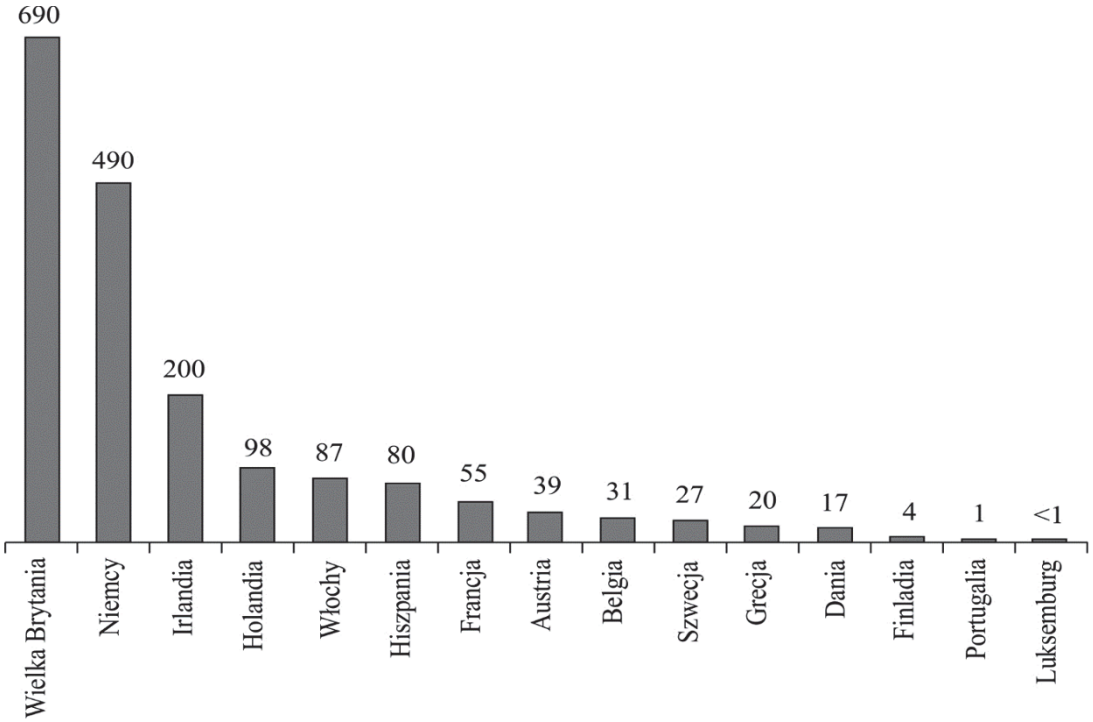

Na podstawie: *Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2009*, Warszawa 2010.

2.1. Sformułuj wniosek dotyczący dominującego kierunku geograficznego migracji ludności z Polski.

.....

2.2. Jakich korzyści oczekują Polacy i na jakie bariery napotkają, migrując do obcego kraju w celach zarobkowych? Podaj po jednym przykładzie korzyści i barier.

Korzyści: .....

.....

Bariery: .....

.....

Zadanie 3. (0–2)

W poniższym tekście opisano problemy wielkich miast świata.

Wielomilionowe miasta, takie jak Bombaj czy Meksyk, są tzw. biegunami wzrostu w krajach rozwijających się, ale wielkość tych miast stwarza ogromne problemy. Powietrze nie pozwala zaczerpnąć oddechu, hałas doprowadza do obłędu, auto stoi obok auta, a blaszane szałasy – jeden na drugim. Władze lokalne mają trudności z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę. Nie radzą sobie też ze wzrostem fali migracji do przeludnionych miast. Przed czterema dekadami w miastach żyła jedna trzecia, a dzisiaj – połowa ludności świata. Miliard osób mieszka w slumsach – dzielnicach ubóstwa i przemocy – często bez dostępu do wody, prądu i wywozu śmieci.

Na podstawie: www.money.pl, 10.08.2011.

Sformułuj na podstawie tekstu dwa współczesne problemy mieszkańców wielkich miast. Podaj propozycję rozwiązania – możliwą do realizacji w krajach rozwijających się – każdego z wymienionych przez Ciebie problemów.

Problem 1. .....

Propozycja rozwiązania problemu:

.....

.....

.....

.....

Problem 2. .....

Propozycja rozwiązania problemu:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–3)

W tabeli przedstawiono liczbę ludności największych aglomeracji świata w wybranych latach.

Największe aglomeracje (zespoły miejskie)			
w1950 r.		w 2010 r.	
nazwa miasta	ludność w mln	nazwa miasta	ludność w mln
Nowy Jork	12,3	Tokio	36,9
Tokio	11,3	Seul	23,6
Londyn	8,4	Delhi	21,9
Paryż	6,3	Meksyk	20,1
Moskwa	5,4	Nowy Jork	20,1
Buenos Aires	5,1	São Paulo	19,6
Kalkuta	4,5	Szanghaj	19,6
Szanghaj	4,3	Bombaj	19,4

Na podstawie: *Tablice geograficzne*, Warszawa 2014.

Na podstawie danych z tabeli wykonaj polecenia.

4.1. Wymień trzy największe aglomeracje europejskie w 1950 roku.

.....

4.2. Podaj nazwy kontynentów, na których znajdowało się osiem – wymienionych w tabeli – największych aglomeracji świata w 2010 roku.

.....

4.3. Wyjaśnij, dlaczego w 2010 roku wśród największych aglomeracji świata nie było aglomeracji europejskich.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Na wykresie przedstawiono współczynnik przyrostu naturalnego i współczynnik migracji w Rosji w wybranych latach.

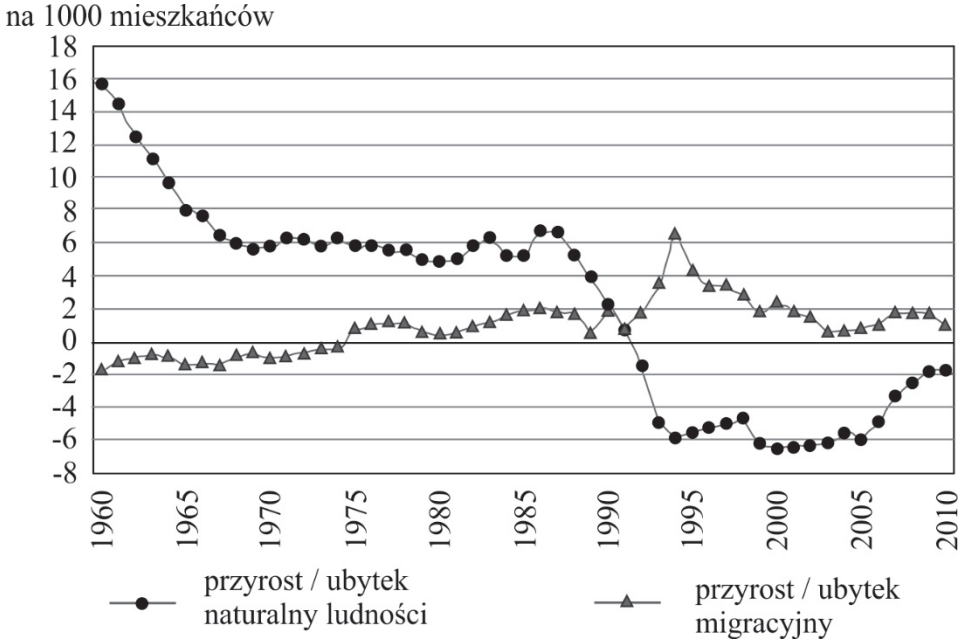

Na podstawie: www.demoscope.ru

Rosja wchodziła w skład ZSRR, a w wyniku jego rozpadu wyodrębniła się jako samodzielne państwo.

Na podstawie powyższego wykresu oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Od rozpadu ZSRR i powstania Rosji jako samodzielnego państwa przyrost naturalny ma wartość ujemną.	P	F
2.	Od rozpadu ZSRR i powstania Rosji jako samodzielnego państwa liczba emigrujących z kraju przewyższa liczbę przyjeżdżających.	P	F
3.	Od rozpadu ZSRR i powstania Rosji jako samodzielnego państwa współczynnik przyrostu naturalnego jest niższy od współczynnika migracji.	P	F

Zadanie 6. (0–2)

Pogrupuj poniższe wskaźniki określające dysproporcje w poziomie rozwoju krajów świata. Wpisz odpowiednie litery A−G we właściwe miejsca.

Wskaźniki:

A. przyrost naturalny

B. średnia długość życia

C. poziom analfabetyzmu

D. PKB (produkt krajowy brutto)

E. prawa człowieka

F. wolność obywatelska

G. zadłużenie państwa

Wskaźniki ekonomiczne: .....

Wskaźniki polityczne: .....

Wskaźniki demograficzne: .....

Zadanie 7. (0–2)

Określenie „ryba czy wędka" jest często używanym sformułowaniem w dyskusjach o pomocy rozwojowej i humanitarnej. Nie powinno się pomagać społecznościom tylko doraźnie (ryba), ale trzeba wyposażać je w narzędzia poprawy swojej sytuacji (wędka), tak aby trwale mogły polepszyć swój los.

Podaj jeden przykład pomocy doraźnej (ryba) i jeden przykład pomocy długofalowej (wędka) udzielanej społecznościom tego potrzebującym.

Pomoc doraźna:

.....

.....

.....

Pomoc długofalowa:

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj opisom roślin uprawnych ich nazwy wybrane spośród podanych poniżej.

burak cukrowy pszenica słonecznik soja trzcina cukrowa żyto

Opis rośliny uprawnej	Nazwa rośliny uprawnej
Zboże uprawiane głównie w północno-wschodniej i środkowej Europie. Rozpowszechnione jako roślina ozima, rzadziej jara. Cechuje się dużą odpornością na mróz i małymi wymaganiami glebowymi i cieplnymi.	
Roślina oleista należąca do roślin strączkowych, pochodząca ze wschodniej Azji. Uprawiana ze względu na jadalne nasiona o wielu zastosowaniach. Odtłuszczone nasiona są tanim źródłem białka, stosowanym jako żywność oraz pasza dla zwierząt.	
Roślina cukrodajna, pochodząca prawdopodobnie z Nowej Gwinei, uprawiana między 30° szerokości geograficznej N i 30° szerokości geograficznej S w klimatach równikowym i podrównikowym wilgotnym, na glebach dobrych, mało przepuszczalnych.	

Zadanie 9. (0–2)

Na wykresie przedstawiono dzienne spożycie (w kcal) w wybranych krajach.

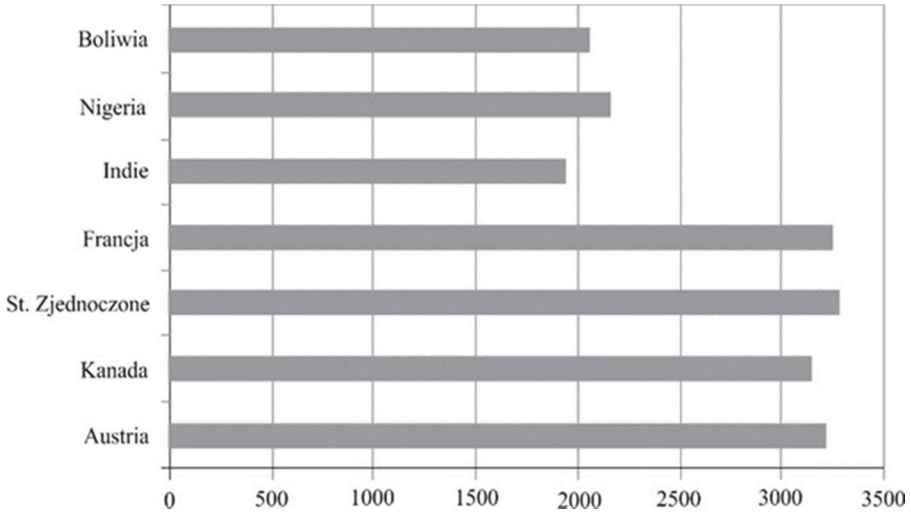

Na podstawie: S. Otok: *Geopolityka globalna.* Warszawa 2008.

Przyjmuje się, że do prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka potrzeba w ciągu doby od 2300 do 2700 kcal.

9.1. Nazwij grupę krajów, w których dzienne spożycie jest wyższe od normy.

.....

9.2. Podaj jeden przykład problemów, które mogą wynikać ze spożycia wyższego od normy.

.....

Zadanie 10. (0–1)

Wymień dwie zmiany zachodzące na obszarach wiejskich, które upodabniają je pod względem jakości życia do obszarów miejskich.

- .....
- .....

Zadanie 11. (0–2)

Podaj po jednym przykładzie każdej z wymienionych funkcji lasu.

Funkcja ekologiczna: .....

Funkcja gospodarcza: .....

Funkcja społeczna: .....

Zadanie 12. (0–2)

W tabeli przestawiono strukturę produkcji energii elektrycznej (w %) wg rodzajów elektrowni w wybranych krajach w 2004 r.

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy odpowiednich państw wybrane spośród podanych.

Francja Norwegia Polska Rosja

Państwo	Elektrownie		
	cieplne (węgiel, ropa, gaz)	wodne, wiatrowe, słoneczne	jądrowe
	6,8	15,0	78,0
	97,8	1,5	–
	0,6	99,4	–

Na podstawie: *Świat w liczbach*, Warszawa 2011.

Zadanie 13. (0–2)

Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO obejmuje obiekty objęte szczególną ochroną ze względu na ich unikatową wartość kulturową bądź przyrodniczą.

Z państw wymienionych pod każdym z poniższych zdjęć wybierz i zaznacz nazwę tego, w którym znajduje się obiekt na nim przedstawiony.

1. Stonehenge

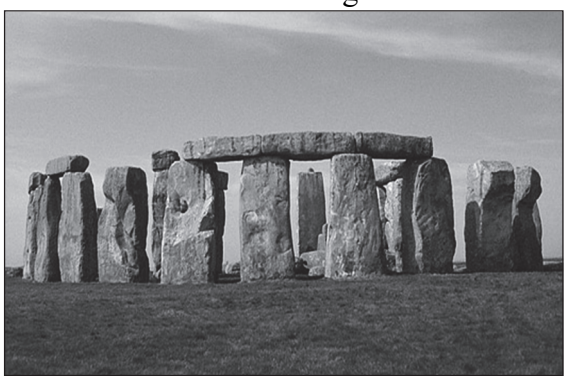

A. Chiny

B. Kambodża

C. Wielka Brytania

2. Auschwitz-Birkenau

A. Niemcy

B. Polska

C. Austria

3. Machu Picchu

A. Peru

B. Egipt

C. Słowacja

4. Wielki Kanion Kolorado

A. Meksyk

B. Australia

C. USA

Na podstawie: www.1000things-london.com, www.bursa.krakow.pl, www.ratestogo.com, www.greatamericanwest.com

Zadanie 14. (0–2)

14.1. Od wielu lat rozważa się podjęcie decyzji o budowie elektrowni jądrowej w Polsce.

Podaj jeden przykład korzyści, poza produkcją energii elektrycznej, wynikających z funkcjonowania elektrowni jądrowych.

.....

14.2. Jednym z problemów produkcji energii elektrycznej w elektrowni jądrowej jest składowanie odpadów radioaktywnych.

Podaj jeden przykład sposobu składowania odpadów radioaktywnych najmniej szkodliwy dla środowiska naturalnego.

.....

Zadanie 15. (0–2)

Telepraca (praca na odległość, elektroniczna, zdalna) jest nową formą pracy zawodowej występującej głównie w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo.

Podaj jedną zaletę i jedną wadę wykonywania tego typu pracy.

Zaleta: .....

Wada: .....

Zadanie 16. (0–2)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące przemysłu wysokich technologii (*high technology*) są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Park technologiczny i park naukowy – to pojęcia związane z przemysłem ciężkim.	P	F
2.	Rozmieszczenie przemysłu wysokich technologii jest związane z bazą surowcową, np. z węglem kamiennym.	P	F
3.	Zegarki elektroniczne i układy scalone to produkty przemysłu wysokich technologii.	P	F

Zadanie 17. (0–1)

Kosowo ogłosiło niepodległość w 2008 r. Niektóre państwa świata nie uznały jego istnienia i nadal uważają ten obszar za terytorium Serbii.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na powyższej mapie Kosowo oznaczono numerem

A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 18. (0–1)

Globalizacja kulturowa polega na upowszechnieniu się w skali globalnej wzorców kulturowych, wywodzących się głównie z kultury amerykańskiej.

Zaznacz trzy przejawy globalizacji kulturowej.

A. produkcje filmowe z Hollywood

B. upowszechnienie języka angielskiego w sferach nauki i rozrywki

C. sojusz USA z krajami Unii Europejskiej

D. tworzenie nowych oddziałów firmy Ford

E. rozwój portali społecznościowych, np. Facebooka

Zadanie 19. (0–1)

Integracja gospodarcza państw polega między innymi na wprowadzaniu różnego rodzaju ułatwień w działalności ekonomicznej. Jej przykładem jest powstanie i działalność Unii Europejskiej.

Uzasadnij dwoma argumentami, że integracja gospodarcza Polski z UE przyniosła mieszkańcom naszego kraju korzyści ekonomiczne.

- .....
- .....

Zadanie 20. (0–2)

Jezioro Aralskie to słone jezioro na pograniczu Kazachstanu i Uzbekistanu, zasilane wodami dwóch rzek: Syr-Darii i Amu-Darii. W latach 60. zbudowano kanały odprowadzające wodę z tych rzek w celu nawadniania wielkich plantacji bawełny. Obecnie Jezioro Aralskie jest obszarem jednej z największych katastrof ekologicznych na świecie.

Zasięg Jeziora Aralskiego w 1960 r.

Zasięg Jeziora Aralskiego w 2011 r.

Na podstawie: www.wikipedia.org

Na podstawie tekstu i powyższych map opisz zmianę w zasięgu Jeziora Aralskiego oraz wyjaśnij jej przyczynę.

Zmiana: .....

Przyczyna: .....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–2)

21.1. Utwórz model przyczynowo-skutkowy, przedstawiający powstawanie zjawiska globalnego ocieplenia i jego skutek. Wpisz w wyznaczonych miejscach litery, którymi oznaczono odpowiednie sformułowania.

A. Emisja do atmosfery gazów cieplarnianych.

B. Topnienie morskiej pokrywy lodowej w Arktyce.

C. Wzrost temperatury powietrza.

D. Spalanie paliw kopalnych i wybuchy wulkanów.

E. Spadek populacji niedźwiedzi polarnych.

				E

21.2. Podaj dwa przykłady działań podejmowanych w celu ograniczenia globalnego ocieplenia.

- .....
- .....

Zadanie 22. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj każdej ze zmian w środowisku przyrodniczym jej przyczynę, wybraną spośród podanych. Wpisz we właściwe miejsca odpowiednie litery.

Przyczyny zmian:

A. tarasowanie stoków pod uprawy

B. występowanie freonów w atmosferze

C. intensywne nawadnianie pól

D. marikultura

E. wycinanie lasów i obniżenie poziomu wód podziemnych

Zmiana w środowisku przyrodniczym	Przyczyna zmiany
ubytek warstwy ozonowej	
stepowienie	
wprowadzenie nowych gatunków do ekosystemów	

BRUDNOPIS

PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA ZADAŃ ZAMIESZCZONYCH W ARKUSZU EGZAMINACYJNYM

Nr zad.	Poprawne rozwiązanie zadania
1.	C. 1 i 4.
2.	Przykładowe odpowiedzi: 2.1. Ludność migruje z Polski głównie w kierunku zachodnim (w kierunku W). 2.2. Korzyści: wysokie zarobki, praca, wzrost poziomu życia Bariery: bariera językowa, rozłączenie z rodziną, brak mieszkania, wyobcowanie, niechęć lokalnej społeczności.
3.	Przykładowe odpowiedzi: Problem 1. ubóstwo. Propozycja rozwiązania problemu – pomoc socjalna dla najbiedniejszych rodzin. Problem 2. przemoc i agresja. Propozycja rozwiązania problemu – więcej patroli policyjnych w slumsach.
4.	4.1. Londyn, Paryż, Moskwa 4.2. Azja, Ameryka Południowa, Ameryka Północna 4.3. Przykładowa odpowiedź: W krajach wysoko rozwiniętych wzrost liczby ludności miejskiej jest niewielki, ponieważ faza urbanizacji nastąpiła tu pod koniec XIX i na początku XX wieku. Następuje w tych krajach przemieszczanie się ludności miejskiej w strefy obszarów podmiejskich. Europa jest kontynentem o niskim przyroście naturalnym.
5.	1. prawda 2. fałsz 3. prawda
6.	Wskaźniki ekonomiczne: D. PKB, G. zadłużenie państwa. Wskaźniki polityczne: E. prawa człowieka, F. wolność obywatelska. Wskaźniki demograficzne: A. przyrost naturalny, B. średnia długość życia, C. poziom analfabetyzmu
7.	Przykładowe odpowiedzi: Pomoc doraźna: dostarczanie żywności, pomoc finansowa Pomoc długofalowa: pomoc w rozwoju edukacji, opieka zdrowotna, inwestycja w infrastrukturę
8.	W kolejności: żyto soja trzcina cukrowa
9.	Przykładowe odpowiedzi: 9.1. kraje wysoko rozwinięte gospodarczo; kraje bogate 9.2. otyłość, choroba wieńcowa, cukrzyca, choroby kręgosłupa
10.	Przykładowe odpowiedzi: Poprawa infrastruktury komunalnej, budowa wodociągów i kanalizacji, dostęp do Internetu, rozwój agroturystyki, zwarta zabudowa, rozwój przedsiębiorczości, zmiana struktury zatrudnienia. ** Wymieniane przemiany obszarów wiejskich mogą dotyczyć funkcji osiedli, przekształceń społeczno-zawodowych, krajobrazu wsi, pod warunkiem że są związane ze zmianą jakości życia ludności.*
11.	Przykładowe odpowiedzi: Funkcje ekologiczne: wytwarzanie tlenu, dostarczanie warunków do życia wielu

	gatunkom zwierząt, przeciwdziałanie erozji gleb. Funkcje gospodarcze: dostarczanie drewna, grzybów, żywicy. Funkcje społeczne: rekreacyjna, stwarzanie korzystnych warunków zdrowotnych.
12.	W kolejności: Francja Polska Norwegia
13.	1. Stonehenge: C. Wielka Brytania 2. Auschwitz-Birkenau: B. Polska 3. Machu Picchu: A. Peru 4. Wielki Kanion Kolorado: C. USA
14.	Przykładowe odpowiedzi: 14.1. Korzyści: niskie koszty eksploatacji po uruchomieniu, podczas normalnej eksploatacji mniej szkodliwe dla środowiska niż elektrownie cieplne, ograniczają eksploatację węgla, ropy i gazu ziemnego. 14.2. Sposób składowania odpadów: w starych sztolniach, nieczynnych kopalniach, w betonowych bunkrach.
15.	Przykładowe odpowiedzi: Zalety: można wykonywać ją w domu, różny czas pracy, zwiększa efektywność, koncentrację i zadowolenie z pracy ze względu na dowolną porę wykonywania zadań, mogą pracować kobiety wychowujące małe dzieci, można zatrudnić wysoko wykwalifikowanych pracowników, których brak w miejscu siedziby firmy, Wady: duże nakłady ze względu na bezpieczeństwo danych, utrudniona kontrola nad pracownikiem, brak kontaktu osobistego ze współpracownikami.
16.	1. fałsz 2. fałsz 3. prawda
17.	C. 3
18.	A. produkcje filmowe z Hollywood B. upowszechnienie języka angielskiego w sferze nauki, rozrywki i Internetu E. rozwój portali społecznościowych, np. Facebooka
19.	Przykładowe odpowiedzi: rozszerzenie rynku pracy, bezpośrednie dopłaty dla rolników, fundusze europejskie na rozwój przedsiębiorstw, swobodny przepływ towarów, usług i kapitału
20.	Przykładowe odpowiedzi: Zmiana: Powierzchnia jeziora zmniejszyła się o około 4/5. Przyczyna: Wody z rzek zasilały Jezioro Aralskie. Po wybudowaniu kanałów odprowadzających wodę rzeczną na pola bawełny zmniejszyło się zasilanie jeziora, co doprowadziło do jego wysychania.
21.	21.1. Kolejność liter: D, A, C, B, *E* 21.2. Przykładowe odpowiedzi: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie ilości spalanego paliwa, wprowadzanie nowych – bezpiecznych dla środowiska – technologii, stosowanie gazu ziemnego zamiast ropy naftowej
22.	Ubytek warstwy ozonowej – B. występowanie freonów w atmosferze Stepowienie – E. wycinanie lasów i obniżenie poziomu wód podziemnych Wprowadzenie nowych gatunków do ekosystemów – D. marikultura